

KÉT ÉVSZÁZAD

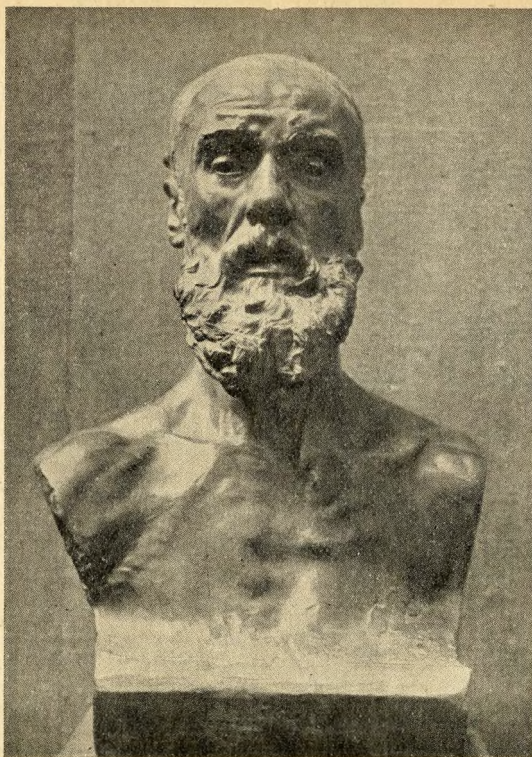

külföldi művészete

Budapest művészeti múzeumainak tarka képe új színfolttal gazdagodott. Az Andrássy-úti régi műcsarnok reneszánsz palazzókra emlékeztető épületében megnyílt a Szépművészeti Múzeum új képtára, melyben az utolsó száz év külföldi mestereinek művei kerültek kiállításra. A megvilágítás és a falfelületek ma sem mindenben felelnek meg a modern múzeumi igényeknek és a rendesnél nagyobb méretű vásznaknak már eleve ki kellett maradniok a kiállított százhetvenhárom kép és ötven szobor közül. A festmények nemzetek szerint csoportosítva tíz teremben, a szobrok részben a képek között, részben a két folyosón kaptak helyet. Az új gyűjtemény képe változatos. Itt találjuk a multszázadi magángyűjteményekből kikerült osztrák biedermeieremekeket, a századforduló budapesti kiállításain megfordult javarészt középszerű német, angol, németalföldi és északi vásznakot, és a hábo-

rús és válságos időkben folytatott céltudatos gyűjtés eredményeit: a fejlődés élén haladó francia nagymesterek reprezentatív műveit. Áttekintésünkben a képtár értékeire kívánjuk olvasóink figyelmét felhívni, és a kiállítás élményszerű megtekintését megkönnyíteni.

A modern festészet százéves alakulását a francia piktura útján követhetjük. A romantikus festészetnek Victor Hugója, *Dela-croix* a Louvreban lévő Chiosi mészárlás lendületes színvázlatával és a Marokkói és a lova színpompás kis kompozíciójával áll az indulásnál. Hatása *Chassériau* kis táncosnőjén látszik. A barbizoniak, *Daubigny*, *Dupré*, borongós tájképei után *Courbet* erőteljes Sziklás tája mutatja a realizmus úttörését. *Bastien-Lepage* a realizmus szelidebb hangján szól a Halletak napjáról. Az impresszionizmus felé hajlik *Corot* lírai hangulatú Coubroni emléke és itáliai tájképe. *Manet* Legyezős hölgye a mester és a diadalmas im-

Rodin: Portré

Delacroix: Arab és lova — Manet: Hölyg legyezővel

presszionizmus chef-d'oeuvrejei közé tartozik. *Monet* és *Pissarro* két-két tájképe a barbizoniakkal összehasonlítva érzékeltetik az impresszionizmus formafelbontó, napfényes korszakát. *Toulouse-Lautrec* kávéházban tanyázó hölgyei a párisi fin de siècle figurái. Az impresszionizmus után új stílus következik, a trópusokra menekülő *Gauguin* tahitii tájainak és a kisvárosba húzódó *Cézanne* csendéleteinek a formát, színt, vonalat ha-

oly megkapó már, mint szociális hangulatokra hajlamos korában. *Lenbach* Bismarck-arcképéről a tökéletesen megismert modell néz szembe velünk. *Leibl* lendületes műve Szinnyi Merse Pálról egy ülésben festett képmása. *Zügel* állatképeinek kedves példája az Első napsugarak. Érdekes összehasonlításra ad alkalmat *Menzel*nek, a német impresszionizmus beköszöntésekor festett friss Emlékünnepe a köseni erdőben és *Lieber-*

gyományos jogaiba visszahelyező stílusa. Egyenebb úton jut el a neoklasszikus célokhoz *Puvis de Chavannes*, kinek bűnbánó Magdolnája fogalmat ad monumentális falfestményeiről. A francia családi érzés reneszánszát hozzák *Carrière*, *Bonnard* és *Denis* képei, az anya és gyermek örök művészi témájának modern megfogalmazásai.

A német romantika világába visznek vissza a bécsi biedermeier festők nyugalmas és érzelmes hangulatú, tiszta technikájú képei: *Waldmüller* Képepládás embere és a Szentgyörgyi házaspárról festett bájos arcképei, *Amerling*, *Danhauser*, *Eybl*, *Rahl* alakjai, *Alt* bécsi és pest-budai képeinél kevésbé meggyőző velencei részlete és végül *Pettenkofen* már realizmusba hajló szolnoki táj- és életképei.

Böcklin egyéni romantikája ellenére is mesterként ható mesevilágát a Tavaszi est és a színebb Kentaur a falu kovácsánál képviselik. *Makart*nak, a színes varázslójának mozgalmas *Dejeneira* elrablása és ellenfelének, *Canonnak* száraz előadású *Halpiaca* egymás szomszédságába kerültek. *Stuck* hatásvadászó Szfinksz-e felett már eljárt az idő és *Uhde* részletszépségekben gazdag Hegyi beszéde sem

mann-nak ugyanarról a tárgyról húsz évvel később készült érett impresszionista feldolgozása. Menzel képe a német gyűjtemény legszebb darabjának tekinthető.

A többi nemzet festőinek munkái közül az olasz *Favretto* vidám velencei életképe, *Segantini* allegorikus Élet angyala, a lengyel *Matejko* közismert várnai csatája, a belga *Courten*s népszerű Aranyesője, a holland *Israëls* falusi életképei, a svéd *Zorn* Anya és gyermeke, a finn *Gallén-Kallela* Fiatal faunja válnak ki, inkább festők nevével, mint azok művészetének reprezentatív bemutatásával. Egy-két, napjaink stílusában dolgozó mester is helyet kapott, így az olasz *Casorati* és *Severini*, a lengyel *Borowski* és a belga *Lebon*.

A realizmus szobrászai közül *Rodin* klaszszikus, márványból faragott, Örök tavasza és jellegzetes bronz képmásai mellett *Meunier* munkástípusainak bronzsora, valamint márvány Tékozló fiúja jelentik a gyűjtemény legnagyobb értékeit. A szobrászat lényegéhez, a zárt formához való visszatérés hirdetői közül a német *Hildebrand*, a francia *Bourdelle* és *Mai*llo, a jugoszláv *Mestrovich* egy-egy kisebb igényű, de jellemző műve nyomán alkotunk fogalmat nagyszabású elgondolásaikról.

A különféle stílusok és egymástól oly távolálló művészegyeniségek alkotásainak szemlélete közben értékes művészi élményekkel gazdagodunk, de van valami, amit hiába keresünk. Ez a művészet legmagasztosabb forrásának, a kereszténység géniuszának a művészet témáiban, a festészet és szobrászat ábrázolásaiban való megnyilatkozása. Itt-ott látjuk csak ennek a nyomát, így *Meunier* *Ecce homo*jában, *Dubois* *Madonná*jában. *Krisztus*nak, *Szűz Mária*nak és a szenteknek a nagy történelmi stílusokban, az ókereszténységtől a barokkig megalkotott képei, melyek a régi művészet múzeumaiban oly harmónikus érzeteket keltenek és

a jó egységét, az elmúlt száz év e művei közül hiányoznak. A képtár anyagának hiányossága mellett, a kor szellemében is kell ennek az okát keresnünk.

Csánky Dénes a Szépművészeti Múzeum régi adósságát rötta le az új képtár rendezésével és megnyitásával. A múzeumlátogató közönség idősebb generációja örömmel láthatja viszont régente a múzeum második emeleti termeiben kiállított kedvenceit. Az ifjabbak számára felfedezés számba mehet a képtár megtekintése, melyben a legnagyobbaknak eddig magában a múzeumban függő képeit hangsúlyosabb keretek között tanulhatja meg méltóképpen értékelni.

A könyvvalakban megjelent katalogust a legmodernebb nyomdatechnikai igényeknek megfelelő száz remek illusztráció díszíti. A külföld modern mesterei után a magyar művészet középkortól jelenig ívelő pályájának méltó bemutatását várjuk a legszebb magyar művészeti múzeumtól.

Iffy. Vayer Lajos

Menzel: Tájéké